

2 בדצמבר 2001

א.ג.נ.,

הרינו מתכבדים להגיש בזאת ידיעון מס' 198 ובו להביא לידיעתכם מספר היבטי
מס הדורשים התייחסות לקראת תום שנת המס 2001.

מומלץ לפני ביצוע כל פעולה לא שיגרתית לערוך ייעוץ ספציפי.

נשמח לעמוד לרשותכם במתן הבהרות והסברים נוספים בנדון.

בכבוד רב,
סומך חייקין

ידיעון זה נועד למסירת מידע בלבד ואין לראות בתכנו מתן ייעוץ או מתן חוות דעת.

ידיעון 198/2000 - תוכן עניינים

עמוד

1	תשלום המס לשנת 2001	.1
	כיצד להימנע מתשלום ריבית והפרשי הצמדה בגין	1.1
1	חוב למס הכנסה	
1	מקדמות בגין הוצאות עודפות	1.2
2	הגשת דוחו"ת מס לשנת 2000	.2
2	בחירת המסגרת הארגונית ומימון פעילותה	.3
3	שיקולים בבחירת המסגרת הארגונית	3.1
4	חברה משפחתית	3.2
5	מבנה ההון בעסק	3.3
5	היבטי מע"מ בהנפקת שטר הון ומתן הלוואה	3.4
6	חלוקת דיבידנד	.4
6	מתי לחלק דיבידנד	4.1
6	סדר העדיפויות בהגדרת הכנסה ממנה מחולק דיבידנד	4.2
7	חלוקת דיבידנד במפעל מעורב	4.3
	הוראות חוק הדורשות התייחסות מיוחדת	.5
8	בעת חישוב ההכנסה החייבת	
8	החלפת ציוד	5.1
8	הפסדים	5.2
8	הפסד עסקי - עקרונות הקיזוז	5.2.1
8	הפיכת הפסד הון להפסד עסקי	5.2.2
9	קיזוז הפסדים עסקיים או הוניים כנגד רווחי הון	5.2.3
9	תשלום מקדמה בגין רווח הון	5.2.4
9	הפסדים שנוצרו בעסק אחר	5.2.5
10	הפסד לצורך מס רווח במוסד כספי	5.2.6
10	הפסדים משנה קודמת במוסד כספי	5.2.7
10	מיסוי ניירות ערך זרים וקיזוזם כנגד הפסדים	5.2.8

ידיעון 198/2000 - תוכן עניינים (המשך)

עמוד

11	ניירות ערך סחירים	.6
11	הפסדים מני"ע סחירים	6.1
11	תיקון התקנות הדולריות – לענין חישוב הרווח מני"ע	6.2
11	תיקון 13 לחוק התיאומים – בנוגע לקרנות מסוייגות	6.3
13	רישום כפול - בבורסה בחו"ל ובבורסה בישראל	6.4
14	עיתויי ההכרה בהכנסה ועיתוי תשלום ההוצאה	.7
14	מבוא	7.1
14	חובות רעים ומסופקים	7.2
14	התחייבויות תלויות	7.3
15	מלאי עסקי	7.4
15	ניכויים וזיכויים המוכרים על בסיס מזומן	7.5
16	תשלומים לתושב חוץ	7.6
	תשלומים לבעל שליטה בחברת מעטים	7.7
16	דיווח על בסיס מזומן	7.8
16	דמי ניהול	7.9
17	שינויי מבנה	.8
17	הגשת בקשה לבית משפט למתן צו מיזוג	8.1
17	הגשת בקשה לבית משפט למתן צו פיצול	8.2
17	הצעה לתיקון חוק המיזוגים והפיצולים	8.3
17	סוגי מיזוגים	8.3.1
18	פטור ממס על החלפת מניות (סעיף 104ח)	8.3.2
19	הקלה באפשרות המכירה לאחר פיצול	8.3.3
19	מיזוג איגודי מקרקעין	8.3.4
19	הפרת תנאי סעיף 104	8.3.5
19	תשלום אגרה בגין בקשה לאישור פטור ממס לפי 104	8.3.6
20	מיסוי בעלי שליטה	.9
20	הלוואות לבעלי שליטה	9.1
20	פטור על הפרשי הצמדה לבעלי שליטה	9.2
20	הפקדות לקופות גמל – בגין בעלי שליטה	9.3

ידיעון 198/2000 - תוכן עניינים (המשך)

עמוד

22	מפעלים מאושרים	.10
22	עיתוי תחילת תקופת ההטבות - מפעל מאושר	10.1
22	רכישת נכסים במפעל מאושר	10.2
22	שיעור השקעת חוץ	10.3
24	חיסוי מס	.11
24	הפקדות בקופות גמל – שכירים ועצמאיים	11.1
25	תרומות למוסדות ציבור – זיכוי ממס	11.2
25	מחקר ופיתוח	11.3
25	השקעה בחיפושי נפט	11.4
26	סרטים	11.5
27	נושאים הדורשים הודעה לפקיד שומה	.12
27	ספירת מלאי	12.1
27	תקנות דולריות וחוק תיאומים דולרי	12.2
28	הודעה על פי סעיף 101	12.3
28	הודעה על תחולת חוק התיאומים על החברה	12.4
29	הודעת נאמן לפי סעיף 102 לפקודה	12.5
30	הודעה על הגשת דוחות מאוחדים	12.6
30	הודעה על מיזוג לפי סעיף 103 לפקודה	12.7
31	הודעה על העברת נכסים לפי סעיף 104 לפקודה	12.8
31	הודעה על פיצול לפי סעיף 105 לפקודה	12.9
31	בקשה להיחשב כחברה משפחתית	12.10
32	הלוואות לעובדים, ספקים ובעלי שליטה - סעיף 3(ט)	.13
32	מס על הלוואות בריבית נמוכה - סעיף 3(י)	.14

1. תשלום המס לשנת 2001

1.1 כיצד להימנע מתשלום ריבית והפרשי הצמדה בגין חוב למס הכנסה.

בכדי לא לשלם הפרשי ריבית והצמדה, מומלץ לערוך דוחות מס משוערים ולהשלים את הפער בין המקדמות ששולמו לבין חבות המס בפועל עד ה- 31.1.2002.

כידוע, נישום מחויב בריבית בשיעור 4% ובהפרשי הצמדה בגין חובו למס הכנסה. ריבית והפרשי הצמדה כאמור נצברים החל מתום שנת המס, ואינם מותרים בניכוי.

יחד עם זאת, נכללו בהוראות הפקודה הקלות כדלהלן:

- בגין סכום מס, שישולם בחודש הראשון שלאחר תום שנת המס, זכאי הנישום לפטור ממלוא הפרשי ההצמדה והריבית.
- בגין סכום מס, שישולם בחודש השני שלאחר תום שנת המס, זכאי הנישום לפטור ממחצית הפרשי ההצמדה והריבית.
- בגין סכום מס, שישולם בחודש השלישי שלאחר תום שנת המס, זכאי הנישום לפטור מרבוע הפרשי ההצמדה והריבית.

1.2 מקדמות בגין הוצאות עודפות

במידה ובמהלך שנת המס לא התבצע קיזוז של מלוא המקדמות בגין הוצאות עודפות, כנגד המקדמות השוטפות, יש לבצע את הקיזוז הנייל כנגד המקדמה השוטפת האחרונה.

בנוסף, בעריכת דוחות המס המשוערים רצוי לבדוק האם שולמו מספיק מקדמות על חשבון הוצאות עודפות. במידה ולא, יש לדווח ולשלם עד ליום 15 בינואר 2002.

2. הגשת דו"חות מס לשנת 2000

מוצע להגיש דוחות מס לשנת 2000, שטרם הוגשו עד ליום 31 בדצמבר 2001. זאת מכיוון ששומה עצמית הופכת לשומה סופית בתוך 3 שנים מתום שנת המס שבה הוגש הדוח.

קביעת מקדמות לשנת 2001 - במידה והדוח לשנת 2000 יוגש לפני תום שנת 2001 הרי ש"השנה הקובעת" לעניין קביעת המקדמות לשנת 2001 תהיה 2000 ולא 1999 ובכך עשוי להיות יתרון לנישומים שרווחיותם ירדה ב- 2000 לעומת 1999.

לנישומים שרווחיותם גדלה לא עשוי להיות יתרון בדחיית הגשת הדו"ח לינואר 2001 שכן ממילא פקיד השומה צפוי להפעיל את סמכותו לביצוע הליך של הגדלת מקדמות, עקב הגידול ברווחיות שתוכח עם הגשת הדו"ח בתחילת שנת 2001.

3. בחירת המסגרת הארגונית ומימון פעילותה

בתום שנת המס, ולקראת שנת המס החדשה, יש להידרש למספר סוגיות באשר למסגרת הארגונית של העסק. בין היתר, יש לבחון את צורת ההתאגדות אשר תביא למינימום את חבות המס של הנישום. במידת הצורך יש לדאוג לבקש להירשם כחברה משפחתית עד ה- 30.11.2001¹. כמו כן, יש לתכנן את מבנה ההון בעסק לשנה הבאה בהתחשב במגבלות הקבועות בפקודת מס הכנסה.

¹ הפקודה דורשת מתן הודעה "לא יאוחר מחודש לפני תחילתה של שנת מס". אולם, מגדירה: "חודש" - לרבות חלק ממנו". לפיכך, תיתכן טענה לפיה ניתן להודיע עד ה- 31.12.2001.

3.1 שיקולים בבחירת המסגרת הארגונית

בחירה נכונה של המסגרת הארגונית עשויה לסייע בהפחתת נטל המס. בחירה כאמור כרוכה בבדיקת מכלול רב של היבטים. להלן ההיבטים העקריים אותם יש לשקול:-

שיעור המס:	יחיד	חברה
מס פרוגרסיבי עד 50%.	36% על הכנסות החברה. 25% על דיבידנד ליחיד. נטל מס כולל 52%.	
הפסדים:	ניתן לקזז כנגד יתר הכנסות הנישום.	נותרים בחברה וניתנים לקיזוז רק בשנים הבאות כנגד הכנסות החברה בלבד.
זיכויים וניכויים אישיים:	זכאי לשורה ארוכה של זיכויים וניכויים בהתאם למצבו הסוציאלי.	חברה אינה זכאית לניכויים וזיכויים כאמור. ברם, ניתן לנצל ניכויים אלה ע"י חלוקת משכורת לבעל המניות.
קבלת הטבות על פי חוקי העידוד	אינו זכאי למרבית ההטבות שבחוקי העידוד.	זכאית כמעט לכל ההטבות הניתנות על פי חוקי העידוד.
מקדמות בגין הוצאות עודפות	לא חייב לשלם מקדמות כאמור.	חייבת לשלם מקדמות כאמור.
מכירת העסק	ניתן במקרים מסוימים למכור מוניטין דבר המביא לשיעור מס מופחת.	הדיעה המקובלת היא שבעת מכירת מניות לא ניתן למכור מוניטין וליהנות משיעור מס מופחת. ניתן יהיה למכור מוניטין בעת מכירת עסקי החברה – בדרך כלל בסמוך לפירוקה.
הפרשה לפיצויי פיטורין	לא רשאי לשלם לעצמו פיצויי פיטורין.	ניתן לשלם פיצויי פיטורין לבעל שליטה אשר יהיו פטורים ממס בידו עד לתקרת הפטור (9,320 ש"ח לשנת עבודה). בחברה משפחתית מענק פרישה לא נחשב כהוצאה בחברה ולא כהכנסה אצל בעל המניות.
ערבון מוגבל	לא נהנה מערבון מוגבל.	בד"כ נהנית מערבון מוגבל.
חובת מינוי רו"ח	לא חייב למנות רו"ח לבקר את ספריו.	חייבת למנות רו"ח לבקר את ספריה.
חובת דיווח לרשויות	חובת דיווח מוגבלת בעיקר לרשויות המס.	חובת דיווח רחבה. לרבות דיווחים לרשם החברות ולרשויות המס.
שיעבוד צף	הדעה המקובלת היא שיחיד אינו רשאי ליצור שיעבוד צף על נכסיו.	רשאית ליצור שיעבוד צף על נכסיה.
גיוס הון בבורסה	אינו רשאי לגייס הון	רשאית לגייס הון בבורסה.

	בנויטה.	
--	---------	--

3.2 חברה משפחתית

בחברה שכל בעלי מניותיה הם בני משפחה אחת, ניתן לבקש כי תיחשב לחברה משפחתית. במידה והוגשה בקשה כאמור ייוחסו הכנסותיה של החברה, והפסדיה, לנישום המייצג, שהוא אחד מבעלי המניות בחברה.

כדאיות הבקשה להיחשב כחברה משפחתית

סוגיית הכדאיות ברישום החברה כחברה משפחתית כרוכה בבדיקה פרטנית של הכנסות הנישום. יחד עם זאת, ניתן להצביע על הנישומים הבאים כנישומים אשר רישום חברתם כחברה משפחתית תיצור עבורם יתרונות מס:

- **חברה בה צפויים הפסדים שוטפים:** הפסדים אלו ניתנים יהיו לקיזוז כנגד הכנסות הנישום המייצג, ממקורות אחרים או ההפך כאשר לנישום המייצג לצפוי הפסד.
- **חברה בה צפויים רווחים גדולים עם שעור מס מוגבל:** עקב שיוך הרווחים הנ"ל לנישום המייצג הוא יהיה רשאי למשכם מהחברה ללא תשלום מס נוסף, משמע, שיעור המס המוגבל יהפך לשיעור מס סופי.
- **הנישום המייצג זכאי לפטור ממס:** בדרי"כ מדובר בעיוור או נכה 100%. נישום כאמור יוכל לנצל את הפטור האישי כנגד הכנסות החברה.

נציין כי על ההכנסות השוטפות של החברה המשפחתית יוטל מס בהתאם לשיעורי המס החלים על הנישום המייצג והם יכולים להגיע אף לשיעור של 50%.

תזכיר הצעת חוק לשינויים באופן המיסוי של חברה משפחתית

כיום מנוצל המעמד של חברה משפחתית לביצוע תיכנוני מס מגוונים. כיוון שכך, קיימת כוונה של נציבות מס הכנסה להביא לתיקון החוק, על מנת להביא לצמצום האפשרויות לשימוש בחברה המשפחתית כמכשיר לתיכנוני מס. לצורך כך אף הוכן תזכיר הצעת חוק, שטרם גובש לכדי הצעת חוק.

•

•

•

•

3.3 מבנה ההון בעסק

בעת ההערכות לסוף שנה, מומלץ לתכנן את מבנה ההון לשנה הבאה. בפני בעל המניות בחברה עומדות מספר אפשרויות למימון עסקו. בין היתר, ניתן לממן את פעילות העסק בעזרת הלוואה, שטר הון, והון מניות.

לבחירה בכל אחת מהאפשרויות הללו קיימות השלכות על אפשרות משיכת ההשקעה, על חישוב התוספת או הניכוי בשל אינפלציה בידי בעל העסק ובידי החברה, השלכות אפשריות לחיוב במע"מ בגין הפרשי הצמדה וריבית, וכו'.

כיוון שכך מומלץ לבחון היטב את אופן ההשקעה בחברה טרם בחירה באפשרות העדיפה בכל מקרה ומקרה.

3.4 היבטי מע"מ בהנפקת שטר הון ומתן הלוואה

ככלל, הלוואה מאת עוסק כנגד הנפקת שטר הון הינה עסקה של מתן אשראי, לעניין מע"מ, ויחולו עליה הכללים הרגילים לעניין מתן אשראי. אולם, אם מקבל האשראי הוא עוסק, ושטר ההון שהונפק כנגד הלוואה שקיבל, נחשב אצלו כהון עצמי לעניין חוק התאומים - הלוואה זו לא תחשב כעסקת מתן אשראי החייבת במע"מ.

בהקשר זה נדגיש כי על מקבל האשראי להיות עוסק, הרשאי לנכות את מס התשומות הכרוך בקבלת האשראי, כלומר שההלוואה שימשה אותו לעסקה חייבת במע"מ.

4. חלוקת דיבידנד

4.1 מתי לחלק דיבידנד

מוצע לחלק דיבידנד במזומן בין חברות הכפופות להוראות חוק התיאומים לפני תום שנת המס.

4.2 סדר העדיפויות בהגדרת הכנסה ממנה מחולק דיבידנד

היות ופקודת מס הכנסה או חוק החברות אינם קובעים את סדר חלוקת הדיבידנד, נראה כי הנישום רשאי להחליט על הסדר הנייל לפי שיקוליו.

להלן תיאור סדר העדיפויות הרצוי:

בחלוקת דיבידנד לחברה

א. דיבידנד מתוך דיבידנד שהתקבל – כיוון שאין צורך ברישום שינוי שלילי, בחברה המחלקת.

ב. דיבידנד מהכנסה רגילה - הדיבידנד פטור ממס.

ג. דיבידנד מהכנסה שמקורה במפעל מאושר במסלול מענקים שבחוק לעידוד השקעות הון - הדיבידנד יחויב בחברה המקבלת בשיעור מס של 15%.

ד. דיבידנד מהכנסה שמקורה במפעל מאושר במסלול חלופי שבחוק לעידוד השקעות הון - חלוקת הדיבידנד תגרום לחיוב מלא במס של ההכנסות הפטורות במפעל המאושר (מס חברות בשיעור של 25%) בנוסף למס בשיעור של 15% בידי החברה המקבלת.

חלוקת דיבידנד מחברה מוחזקת לחברה אם לפני מכירת חברת האם

מקום בו מתכננים למכור את חברת האם בשנת 2002 יש לשקול משיכת דיבידנד מחברת הבת כבר בשנת המס הנוכחית. בדרך זו, ניתן להגדיל את הרווחים הראויים לחלוקה בידי בעלי המניות בחברה האם ולהפחית את נטל המס במכירת המניות לכ - 10%.

חלוקת דיבידנד ליחיד

- א. חלוקת דיבידנד מהכנסה רגילה - היחיד יחויב בשיעור מס של 25%.
- ב. חלוקת דיבידנד מתוך דיבידנד שהתקבל - בחלוקה כאמור אין לבצע שינוי שלילי. כמו כן היחיד המקבל יחויב בשיעור מס של 25%.
- ג. חלוקת דיבידנד מתוך רווחי מפעל מאושר במסלול מענקים - חלוקת דיבידנד כאמור תחויב בידי היחיד בשיעור מס של 15% בלבד.
- ד. דיבידנד מתוך דיבידנד שהתקבל מחברה בעלת מפעל מאושר - חלוקת דיבידנד כאמור תזכה את החברה במס בשיעור של 15%, במקביל לחיוב היחיד במס בשיעור של 15%, בלבד.
- ה. חלוקת דיבידנד מתוך רווחי מפעל מאושר במסלול חלופי - חלוקה כאמור תחייב את החברה במס בגין רווחיו הפטורים של המפעל המאושר (מס חברות בשיעור של 25%), בנוסף למס בשיעור של 15% בידי היחיד המקבל.

4.3 חלוקת דיבידנד במפעל מעורב

חלוקת דיבידנד מהחלק המאושר, במפעל מעורב במסלול מענקים, תחייב גם חלוקה מקבילה מהחלק הלא מאושר. לעומת זאת, חלוקת דיבידנד מהחלק הלא מאושר, במפעל מעורב, לא תחייב חלוקה מקבילה מהחלק המאושר.

5. הוראות חוק הדורשות התייחסות מיוחדת בעת חישוב ההכנסה החייבת

5.1 החלפת ציוד

כאשר נמכר נכס ונוצר רווח הון ניתן לדחות את תשלום המס החל בהתקיים התנאים הבאים:

1. מדובר בנכס בר פחת.
2. נרכש נכס אחר לחילוף הנכס בר פחת.
3. הרכישה של הנכס החדש התבצעה בתוך תקופה של 4 חודשים לפני המכירה ועד 12 חודשים לאחריה.
4. הנכס החדש נרכש במחיר העולה על המחיר המופחת של הנכס הישן.

דחיית המס נעשית בדרך של הקטנת עלות הנכס הנרכש, לעניין חישוב רווח הון ופחת. ניתן לדחות את תשלום המס בגין מלוא הרווח, כולל בגין רווח אינפלציוני, או בגין הרווח הריאלי בלבד.

ככלל רצוי לדחות את הרווח הריאלי בלבד, על מנת שלא להקטין את סכום הפחת לו זכאי הנישום, כנגד הקטנת תשלום מס בשיעור מופחת.

5.2 הפסדים

5.2.1 הפסד עסקי - עקרונות קיזוז

בשנת המס השוטפת ניתן לקזז הפסד עסקי כנגד הכנסה מכל מקור. הפסדים עסקיים מועברים משנים קודמות ניתנים לקיזוז רק כנגד הכנסות מעסק או ממשלח יד, לרבות רווח הון או שבח בעסק או במשלח יד.

5.2.2 הפיכת הפסד הון להפסד עסקי

בעסק בו נוצר הפסד הון לגבי ציוד או מכונות, שהוחלפו בחדשים, ניתן בתנאים מסוימים לתבוע את הפסד ההון בניכוי מההכנסה החייבת של אותה שנה.

הסכום שיותר לניכוי כהוצאה פירותית הוא הנמוך מבין הפסד ההון של הנכס שהוחלף לבין עלות הנכס שנרכש.

5.2.3 קזוז הפסדים עסקיים או הוגיים כנגד רווחי הון

רווח הון ניתן לקזוז כנגד הפסד הון שוטף או מועבר, כאשר הנישום רשאי לקבוע את סדר קיזוז הפסדי ההון. בבחירת סדר הקיזוז יש להתחשב, בין השאר, במגבלה לפיה ניתן לנצל הפסדי הון בתוך 7 שנים מהשנה בה נוצרו, ולאחר מכן הם הולכים לאיבוד.

רווח הון ניתן לקיזוז גם כנגד הפסדים שוטפים מעסק. כמו כן, רווח הון בעסק ניתן לקיזוז גם כנגד הפסדים עסקיים משנים קודמות. ניתן שלא לקזוז את סכום רווח ההון האינפלציוני, החייב במס בשיעור של 10% בלבד, כנגד הפסדים עסקיים, שכן, בעוד שסכום אינפלציוני חייב ניתן לקיזוז מהפסדי הון ביחס של 1:3.5, הרי שבקיזוזו מול הפסדים עסקיים יחס הקיזוז הוא 1:1.

5.2.4 תשלום מקדמה בגין רווח הון

יש לשלם מקדמה בשיעור של 30% מרווח ההון, בתוך 30 יום מיום המכירה. עם זאת, במידה והנישום סבור כי המס בגין רווח ההון הינו נמוך מסכום המקדמה האמורה, עליו להגיש לפקיד השומה דו"ח המפרט את חישוב רווח ההון והמס שיחול בגינו. דו"ח זה יוגש בתוך 30 יום, גם במקרה בו הנישום מבקש לקזוז את מלוא רווח ההון כנגד הפסדים, כך שלא תחול חובה לתשלום מקדמה כלשהי.

המקדמה בגין מס רווח ההון אינה פוטרת מתשלום הפרשי הצמדה וריבית על כל יתרת המס החל מתום שלושים יום ממועד המכירה ועד לתשלום בפועל.

מקדמת מס רווח הון ששולמה ביתר תוחזר בתוספת הפרשי הצמדה וריבית, מיום תשלומה.

5.2.5 הפסדים שנוצרו בעסק אחר

ניתן לקזוז הפסדים שנוצרו בעסק אחד עם רווח בעסק אחר כל עוד שני העסקים תחת מסגרת משפטית אחת, למרות שהינם בעלי אופי שונה. כך למשל אין מניעה לקזוז הפסד מיצור תעשייתי מרווח מעסק מסחרי כל עוד שני העסקים תחת מסגרת משפטית אחת.

לא ניתן להעביר הפסדים כנגד רווחים בין שתי ישויות משפטיות שונות אלא אם החוק מאפשר זאת ובתנאים שנקבעו בחוק כמו במקרים של חברות משפחתיות, שותפויות, אגודות חקלאיות, או דו"חות מס מאוחדים (אותם רשאיות להגיש רק חברות תעשייתיות, בהתאם לקיומם של קריטריונים שנקבעו בחוק לעידוד תעשייה). רכישת חברה בעלת הפסד תוך הזרמת עסקי הרוכש לתוכה או העברת פעילות עסקית מחברה לחברה קשורה וכל זאת לצורך ניצול הפסדיה, בלבד, עשויה להיקבע ע"י רשויות המס כעסקה מלאכותית אשר תוצאתה עתידה להיפסל.

5.2.6 הפסד לצורך מס רווח במוסד כספי

הפסד שוטף שנוצר למוסד כספי בחישוב הכנסתו למס רווח, ניתן לקיזוז כנגד השכר שבגיננו שולם מס שכר. מס השכר ששולם על חלק השכר שקוזז, יוחזר למשלם.

5.2.7 הפסדים משנה קודמת במוסד כספי

מוסד כספי אינו רשאי לקזז הפסדים משנה קודמת כנגד הכנסתו החייבת לצורך מס רווח.

בהתאם לעמדת שלטונות המס (שלא פורסמה בצורה רשמית ואינה מעוגנת בחוק), במקרים שבהם למוסד כספי יש הפסד לצרכי מס הכנסה ורווח לצרכי מס רווח, וכמו כן, יש לו ניכוי בשל אינפלציה שאינו ניתן לניצול באותה שנה, יותר לו, לצורך חישוב מס הרווח, לנכות את מרכיב הניכוי בשל אינפלציה עד למגבלת 70%. בשנים הבאות יתבצע חישוב ניכויים נפרד לצורך מס רווח ולצורך מס הכנסה.

5.2.8 מיסוי ניירות ערך זרים וקיזוזם כנגד הפסדים

רווח הון ריאלי במונחי מט"ח, מניירות ערך זרים, בידי יחידים וקרנות נאמנות, חייבים במס בשיעור של 35%. חברות חייבות במס על רווח כאמור בשיעור של 36%.

הפסד הון מניירות ערך זרים ניתן לקיזוז כנגד רווח הון ריאלי מניירות ערך זרים בלבד.

6. ניירות ערך סחירים

6.1 הפסדים מני"ע סחירים

במידה ועל הנישום חלות הוראות פרק ב' לחוק התיאומים והיו לו במהלך שנת המס רווחים מני"ע, הרי שיש לשקול אפשרות למימוש ני"ע שמכירתם צפויה ליצור הפסד ריאלי. מימוש ני"ע כאמור תביא למימוש ההפסד לצורכי מס, ותאפשר ניצול של ההפסד כנגד הרווחים מני"ע.

במידה והתוצאה הכוללת של מימושי ני"ע תביא להפסד ריאלי מני"ע, הרי שהפסד זה לא יותר לקיזוז כנגד מקורות הכנסה אחרים וניצול ההפסד הנ"ל ידחה עד לקיומו של רווח מני"ע, בעתיד.

6.2 תיקון התקנות הדולריות – לעניין חישוב הרווח מני"ע

במאי 2000 פורסם תיקון לתקנות הדולריות. התיקון הנ"ל השווה את אופן חישוב הרווח מני"ע נסחרים, על מי שחלות עליו התקנות הדולריות, לאופן החישוב הנעשה כיום לפי הוראות סעיף 6 לחוק התיאומים. לפיכך, מרגע כניסת התיקון לתחולה, ב-1 בינואר 2000, לא תהיה עדיפות לחישוב רווח מני"ע על פי התקנות הדולריות, על פני חישוב הרווח האמור לפי הוראות סעיף 6 לחוק התיאומים.

6.3 תיקון 13 לחוק התיאומים – בנוגע לקרנות מסוייגות

ביולי 2000 נתקבל בכנסת תיקון מס' 13 לחוק התיאומים. התיקון מתייחס לאופן החיוב במס של נישומים הכפופים להוראות חוק התיאומים, ואשר מחזיקים יחידות השתתפות בקרנות נאמנות מסוייגות.

בתיקון שונו המונחים "תמורה ו-"מכירה" ונקבע כי אלו כוללים גם רווחים שחילק מנהל קרן מסוייגת מהקרן לבעל יחידה, ואשר מקורם בהכנסות שהיו פטורות ממס בידי הקרן.

על פי התיקון, יש לראות בחלוקת רווחים על ידי קרן נאמנות מסוייגת כאירוע מס של מכירת ני"ע, ובהתאם – יש לחשב רווח מניי"ע על פי הוראות סעיף 6 לחוק התיאומים. חשוב לציין, כי התיקון אינו מבחין בין רווחים אשר נצברו בקרן לפני רכישת יחידת ההשתתפות (רווחים אשר חלוקתם זהה במהותה להחזר השקעה) לרווחים שנצברו בקרן לאחר רכישת היחידה.

ככל הנראה, על פי הדין המצוי, לא ניתן לטעון שרווחים שנצברו לפני הרכישה מהווים למעשה החזר השקעה ועל כן לא ניתן יהיה לייחס להם חלק יחסי מהמחיר המקורי, עד לסכום החלוקה או הרווחים הצבורים בחלוקה כנמוך. עובדה זו, גורמת למצב אנומלי לפיו, במועד חלוקת הרווח הצבור הנישום ידווח על רווח מניירות ערך ואילו במועד המכירה יוצר הפסד.

במידה וחלוקת הרווח תתבצע בשנה הקודמת לשנת מכירת היחידה, יגרום הדבר להקדמת ההכרה ברווח בשנה הראשונה ולהכרה בהפסד בשנה שלאחריה. למותר לציין, כי ההפסד שיווצר הינו הפסד מניירות ערך סחירים הניתן לקיזוז רק כנגד רווח ריאלי מניירות ערך סחירים.

בשנים שקדמו לתיקון, הועלתה השאלה האם חלוקת רווחים מקרן נאמנות מסוייגת מהווה נשוא למס רווח במוסדות כספיים. על פי אחת הפרשנויות, ניטען כי חלוקה כאמור מהווה דיבידנד ועל כן חייבת במס רווח. סוגיה זו טרם הוכרעה ועל כן, יש לפנות לייעוץ מתאים, אם וכאשר הדבר יתעורר. מכל מקום, התיקון החדש קובע כי חלוקת רווחים מקרן נאמנות מסוייגת מהווה רווח מניירות ערך סחירים. כפועל יוצא, עולה כי לגבי חלוקת רווחים שתעשה ממועד השינוי אין עוד מחלוקת כי הכנסה זו מהווה נשוא למס רווח.

התיקון לחוק יחול באופן רטרואקטיבי החל משנת המס 2000. רשויות המס טוענות שיש לפעול ברוח התיקון גם בשנת המס 1999. לגישתם, המונח "פדיון" אשר הופיע עובר לתיקון בהגדרת המונחים "מכירה" ו"תמורה" כולל בתוכו גם רווחים מחולקים מקרנות נאמנות מסוייגות. ככל הידוע, רשויות המס מתכוונות להעמיד את עמדתם לבחינה משפטית.

6.4 רישום כפול - בבורסה בחו"ל ובבורסה בישראל

באוגוסט 2000 פורסם תיקון מס' 21 לחוק ניירות ערך. התיקון מאפשר לחברות ישראליות הרשומות למסחר בחו"ל להירשם, במקביל, גם למסחר בבורסה בישראל. היות וכללי המיסוי החלים על מכירת ני"ע הרשום בחו"ל אינם זהים לכללי המיסוי החלים במכירת ני"ע הרשום בישראל, נוצר צורך להבהיר את השלכות המס שיחולו במכירת ני"ע הרשום בו זמנית בבורסה בחו"ל ובבורסה בישראל.

על מנת להסדיר את השלכות המס ממכירת ני"ע כאמור לעיל, נוסף במסגרת התיקון סעיף לפקודת מס הכנסה המסמיך את שר האוצר לקבוע הוראות מיוחדות לרבות הוראות בדבר שיעור המס, בכל הנוגע למכירת ני"ע הרשום למסחר בחו"ל ובישראל. חשוב לדעת בעניין זה כי הסעיף מנחה את השר לקבוע כי בעת מכירת ני"ע כאמור יחול שיעור מס שלא יעלה על שיעור המס הגבוה ביותר שהיה מוטל על מכירת ני"ע הערך אילו נרשם למסחר רק בבורסה בחו"ל או רק בבורסה בישראל. עם זאת, בעת קביעת החיוב יש להתחשב בתקופת ההחזקה בני"ע, במועד רכישת ני"ע ביחס למועד רישומו למסחר ולזהותו של מוכר ני"ע (יחיד, חברה בחוק התיאומים, וכו').

שר האוצר טרם עשה שימוש בסמכותו להתקין תקנות כאמור לעיל.

בהחלטה של ועדת פסיקה (המורכבת מבכירים בנציבות), מספטמבר 2000, הביעו שלטונות המס את דעתם בנוגע לאופן המיסוי שיחול בעת מכירת ני"ע הנסחר בשתי בורסות. ועדת הפסיקה מציינת כי החלטתה מהווה תיאור תמציתי ובלתי מחייב וכי מדיניות מחייבת בנושא תפורסם, כמקובל, בחוזר מקצועי.

נציבות מס הכנסה טרם הוציאה בעניין זה חוזר מקצועי בו תקבע עמדת הנציבות באופן מחייב יותר. לפי החלטה שהתקבלה ייושמו עקרונות מקלים באופן שבכל מקום של ספק ילכו בדרך כלל לקראת הנישום. יודגש כי השלכות המס מרישום כפול נוגעות בעיקר לגבי יחידים, קופות גמל, קרנות נאמנות, וחברות שאינם חייבים ביישום הוראות פרק ב' לחוק התיאומים.

7. עיתוי ההכרה בהכנסה ועיתוי תשלום ההוצאה

7.1 מבוא

בעזרת תכנון נכון לפני תום שנת המס, יכול הנישום לבצע "הסטה" (shifting) של רווחים משנת המס הנוכחית לשנת המס הבאה. כלל ידוע הוא ש"מס נדחה הוא מס נחסך". כפועל יוצא, קיימת חשיבות רבה לתכנון עיתוי ההכרה בהכנסה.

בנוסף, קיימות שורה ארוכה של הוצאות והכנסות הדורשות התייחסות לפני תום שנת המס וזאת בכדי להבטיח את ניכויים. להלן מספר הוצאות והכנסות כאמור.

7.2 חובות רעים ומסופקים

חובות אבודים יוכרו כהוצאה בשנת המס רק אם הוכח להנחת דעתו של פקיד השומה כי נעשו כל המאמצים לגבייתם, מומלץ להיערך ולפעול להוכחת פעולת גביית החובות עד תום שנת המס, לרבות פניה לעורכי דין או אף הגשת תביעה משפטית. לעיתים מומלץ לשקול גם אפשרות לגביה חלקית של חוב על מנת ליהנות מיתרת החוב שלא נגבתה כהוצאה. גם כאן יש צורך בשכנוע פקיד השומה כי נעשו לפני הסכם הגביה החלקית, מלוא המאמצים לגביית החוב במלואו.

7.3 התחייבויות תלויות

על מנת שיהא ניתן לנכות הפרשה חשבונאית לחוב תלוי כהוצאה, יש לוודא כי אמנם מדובר בחוב תלוי אשר מתייחס לשנת המס בה הוא נדרש.

עיקר התנאים להכרה בחוב תלוי כפי שניתנו בפסיקה הם:

- א. הפרשה נדרשת מבחינה חשבונאית.
- ב. ניתן לאמוד אותה.
- ג. קרוב לוודאי שתהפוך בעתיד לחוב מוחלט.
- ד. מדובר בחוב תלוי כלפי צד ג'.

•

•

•

•

7.4 מלאי עסקי

לעיתים ישנן מחלוקות עם פקידי השומה על שוויים של פריטי מלאי המוגדרים כ"מלאי מת" או פריטי מלאי שערך השוק שלהם נמוך מהעלות. על כן, מומלץ בסוף השנה להיפטר מן המלאי על ידי עריכת מבצעי מכירות וחיסול לפריטים שערכם ירד מהותית. יתכן שמבצעי מכירות אלה יעזרו לשכנע את פקיד השומה בדבר ערכם של אותם פריטים אם וכאשר תתעורר מחלוקת על הערכת מלאי זה.

בנוסף, מכירות מלאי בין חברתיות שלא מומשו על ידי החברה הרוכשת, יוצרות חבות מס בחברה המוכרת, אך אינן מקבלות ביטוי כהוצאה בחברה הרוכשת. לכן, מומלץ להקטין מכירות כאלה למינימום הנדרש. במקרים בהם ניתן, יש לשקול מכירות במשגור.

7.5 ניכויים וזיכויים המוכרים על בסיס מזומן

ההוצאות המנויות להלן יותרו בניכוי על בסיס מזומן בלבד אף אם החברה רשאית לדווח על בסיס מצטבר. על כן, מוטב לשלם הוצאות כאמור עד 31.12.2001.

הוצאות סוציאליות - מענק פרישה, דמי חופשה, דמי הבראה, דמי חגים, דמי מחלה והוצאות אחרות כיוצא באלה מותרים לניכוי רק בשנת המס בה שולמו לזכאי או לקופת גמל.

קופות גמל - כל התשלומים הסוציאליים המופקדים בקופות הגמל, חייבים להתבצע באופן סדיר עד סוף דצמבר. תשלומים ששולמו לקופת גמל בגין החודש האחרון של שנת המס יראו כאילו שולמו בשנה השוטפת אם שולמו תוך חודש מתום שנת המס.

אם לתחילת שנת המס 2001 היה עודף יעודה בקופה מרכזית לפיצויים העולה על 10% מההתחייבות לפיצויים, לא יוכרו הפקדות ליעודה, שיעשו בשנת 2001, בגובה ההפרש.

תרומות למוסדות – ניתן לקבל בגינם זיכוי ממס, בגבולות המותרים בחוק.

•

•

•

•

7.6 תשלומים לתושב חוץ

הוצאה שהיא הכנסה בישראל אצל מקבלה שהוא תושב חוץ, תותר בניכוי רק אם שולמה במהלך שנת המס או שנוכה ממנה מס במקור תוך 3 חודשים מתום שנת המס והועבר לפקיד השומה תוך 7 ימים מיום הניכוי כשהוא צמוד מתום שנת המס.

קיימים תשלומים לתושב חוץ שאינם נחשבים להכנסה בישראל ולכן העברתם פטורה ממס. לדוגמא, דמי ניהול ויעוץ שנתן תושב חוץ כאשר העבודה לא בוצעה בישראל, הפרשי שער על הלוואה שנתן ועוד.

7.7 תשלומים לבעל שליטה בחברת מעטים

סעיף 18(ב) לפקודה מגביל ניכוי הוצאות ששילמה חברה בשליטתם של עד חמישה בני אדם, לבעל שליטה בה. תשלומים כאמור יוכרו רק אם שולמו בפועל באותה שנת מס, או לחלופין, אם נכללו בהכנסתו השנתית של בעל השליטה לאותה שנת מס ונוכה בגינם מס במקור תוך 3 חודשים מתום שנת המס, כשהוא צמוד מתום שנת המס.

7.8 דיווח על בסיס מזומן

נישום שמדווח על בסיס מזומן - רצוי שיקדים תשלומים המהווים הוצאות בייצור הכנסתו עד 31 בדצמבר 2001. עמדת מס הכנסה הינה כי הוצאות מראש גם אצל מדווח על בסיס מזומן, יוכרו בהקבלה לשנה אליה מתייחסת ההוצאה (ולא על בסיס מזומן).

7.9 דמי ניהול

על מנת שדמי ניהול יוכרו כהוצאה לצורך מס ולשם הקטנת הסיכון לכך שרשויות המס יטענו כי מדובר בעסקה מלאכותית, יש לוודא כי מתקיימים העקרונות הבאים עליהם עמדה הפסיקה:

1. עריכת הסכם מראש ובכתב בין הצדדים הקובע את החובה לתשלום דמי ניהול ואת שיעורם.

- .2 תשלום דמי הניהול יעשה רק תמורת שירותי ניהול שניתנו בפועל.
- .3 אין להתיר ניכוי הוצאות בסכום העולה על הדרוש לפי צרכי ייצור ההכנסה.
- .4 ניתן לקשור את דמי הניהול כפונקציה מהרווח או מהמחזור. עם זאת, במקרים מסוימים מומלץ לקבוע גם תשלום דמי ניהול מינימליים, ולא רק כאחוז מהמחזור או מהרווח.

8. שינויי מבנה – מיזוגים, פיצולים והעברת נכסים

8.1 הגשת בקשה לבית משפט למתן צו מיזוג

מיזוג באישור בית משפט

חברות המבקשות להתמזג כך שתאריך המיזוג יהיה בתום שנת המס 2001 חייבות להגיש לבית המשפט בקשה למיזוג עד ליום 31.12.2001. שכן, למרות שבסמכות בית המשפט להורות על מיזוג באופן רטרואקטיבי, נקבע כי מועד המיזוג לצורכי מס לא יהיה מוקדם ממועד הגשת הבקשה למתן צו מיזוג.

מיזוג ללא צורך באישור בית משפט

חברות המבקשות להתמזג ללא פניה לבית משפט, תקיימנה אסיפות בעלי מניות, לאישור המיזוג, לפני תאריך 31.12.2001, וזאת כתנאי לעמידה בתנאי חוק המיזוגים.

8.2 הגשת בקשה לבית המשפט למתן צו פיצול

בהנחה שהפיצול גורם להפחתת הון, יש להגיש לבית-משפט בקשה למתן צו הפחתת הון. מועד הפיצול יהא בתום שנת המס, ובלבד שניתן אישור הנציב.

8.3 תיקון לחוק המיזוגים והפיצולים

בנובמבר 2000 התקבל תיקון לחוק המיזוגים והפיצולים.

להלן עיקרי התיקון:

8.3.1 סוגי מיזוגים

התיקון מאפשר שלושה סוגים של מיזוגים:

- א. **מיזוג רגיל**: כיום ניתן לבצע מיזוג "רגיל" באישור בית המשפט בלבד. התיקון מוסיף ומאפשר לבצע מיזוג שלא באישור בית המשפט, אלא באישור הדירקטוריון והאסיפה הכללית של החברה.
- ב. **מיזוג על דרך של החלפת מניות**: מיזוג בו מועברים לפחות 80% מהזכויות בחברה או בחברות לחברה קולטת, בתמורה למניות בחברה הקולטת. המיזוג במיזוג זה הוא כי ניתן יהיה לבצעו בכל עת ולא בתום השנה בלבד.
- ג. **שרשרת מיזוגים**: התיקון מאפשר, במהלך השנתיים שלאחר המיזוג, לבצע מיזוגים נוספים בהם תשתתף החברה שמוזגה בעבר.

8.3.2 פטור ממס על החלפת מניות

ניתן לבצע מכירה של מניות, בדרך של החלפת המניות הנמכרות במניות סחירות, תוך דחיית אירוע המס לשני תאריכים עתידיים. בתום 24 חודש יחושב הרווח ממכירה בפועל או ממכירה רעיונית של 50% מהמניות שהתקבלו, ובתום 48 חודש יחושב הרווח ממכירה בפועל או ממכירה רעיונית של יותרת 50% מהמניות שהתקבלו. יודגש כי מדובר בדחיית אירוע המס ולא רק בדחייה של תשלום המס.

לצורך קבלת דחיית אירוע המס, כמתואר לעיל, נדרש לעמוד בתנאים שעיקרם הם:

- א. **העברת כל המניות**: מבקש הפטור העביר את כל מניותיו ואת כל המניות של צדדים קשורים לו לחברה חדשה. לנציב הוענקה סמכות לאשר חריגה מתנאי זה.
- ב. **הקצאת מניות רשומות למסחר**: המניות אותם קיבל המעביר רשומות למסחר בבורסה.
- ג. **יחס ההחלפה**: נדרש כי היחס בין שווי שוק המניות המועברות לבין שווי שוק החברה הקולטת מיד לאחר החלפת המניות יהיה כיוון שיווי שווי השוק של המניות המוקצות לרבות תמורה נוספת במזומן, לבין שווי השוק של כלל הזכויות בחברה הקולטת מיד לאחר החלפת המניות.
- ד. **הקצאת מניות שוות זכויות**: החברה הקולטת הקצתה מניות שוות זכויות לכל המעבירים מאותה חברה.
- ה. **תמורה נוספת במזומן**: ניתן לקבל תמורה נוספת במזומן בגין המניות המוחלפות. יחד עם זאת, כתנאי לדחיית המס, יש לשלם מקדמה בשל התמורה הנוספת בשיעור המס המרבי.
- ו. **הגשת בקשה לנציב**: יש להגיש בקשה לנציב 30 ימים לפחות לפני מועד החלפת המניות ולקבל את אישורו.
- ז. **מיזוג או פיצול החברה הקולטת לאחר ההעברה**: מיזוג או פיצול החברה הקולטת, לאחר החלפת המניות, לא יחשב כמכירת המניות המוקצות והנציב רשאי לקבוע בכללים הוראות מיוחדות לעניין זה.

- ח. **הגבלת קיזוז הפסדים** : התיקון מטיל מגבלה כפולה על קיזוז ההפסדים ממכירת החברה המועברת בחברה הקולטת:
- א. רווח או הפסד שנוצר עקב מכירת המניות המועברות לא יותר לקיזוז במשך שנתיים ממועד החלפת המניות כנגד הפסד או רווח בחברה הקולטת.
- ב. רווח או הפסד ממכירת המניות המועברות לא יותר לקיזוז במשך שלוש שנים כנגד רווח או הפסד שנוצר ממכירת נכסים שיום רכישתם לפני מועד החלפת המניות.
- ט. **אופציות לעובדים** : נקבע כי החלפת המניות לא תיחשב כמכירתן לענין סעיף 102(ג). בנוסף, התיקון מסמיך את הנציב לקבוע בכללים הוראות מיוחדות לענין תחולת סעיף 102.

8.3.3 הקלה באפשרויות המכירה לאחר פיצול

התיקון קובע את ההקלות הבאות במכירת מניות והנפקה **לאחר פיצול** :

- א. ניתן לדלל את ההחזקות ל- 50% במקום 51% היום.
- ב. קודם לתיקון מותר היה למכור עד 10% מהמניות **למי שלא היה בעל זכויות בחברה לפני הפיצול**. התיקון ביטל את הדרישה הנ"ל, כך שניתן למכור 10% גם לבעלי זכויות שהיו בחברה לפני הפיצול.
- ג. התיקון משווה בין האפשרות להקצות מניות בבורסה לבין האפשרות להקצות מניות למשקיע חיצוני, כך שבשני המקרים ניתן יהיה להקצות מניות בשיעור שלא יפחית את שיעור החזקה של בעלי המניות הקיימים מ- 50%.

8.3.4 מיזוג איגודי מקרקעין

על פי הדין שקדם לתיקון, לנציב המס הוענקה סמכות לאשר מיזוג בין איגוד מקרקעין לחברה המחזיקה בו בשיעור של 100%. התיקון הרחיב את סמכותו של הנציב לאשר מיזוג בין חברה אם לחברה בת שלה ובין חברות אחיות, שכולן או חלקן איגודי מקרקעין.

8.3.5 הפרת תנאי סעיף 104

על מנת למנוע הפרות מכוונות של תנאי סעיף 104, נקבע כי במקרה של הפרה, העברת הנכס שלא חויבה במס בעת ההעברה, תהיה חייבת במס על פי שווי השוק של הנכס ביום ההעברה בתוספת ריבית והפרשי הצמדה או על פי שווי השוק של

הנכס ביום ההפרה כגבוה. אלא אם שוכנע פקיד השומה כי אי קיום התנאי נושא ההפרה אירע בשל נסיבות מיוחדות שאינן בשליטתו של המעביר.

8.3.6 תשלום אגרה בגין בקשה לאישור פטור ממס לפי 104

בעבר לא נקבעה אגרה לטיפול בבקשות לאישור העברת נכס בפטור, לפי סעיפי 104, כיוון שבפועל הופנו לא מעט בקשות בעניין זה נקבע כי המבקש אישור להעברת נכסים ישלם אגרת בקשה בסכום שיקבע שר האוצר.

9. מיסוי בעלי שליטה

9.1 הלוואות לבעלי שליטה

בעת מתן הלוואה לבעל שליטה, יחויב בעל השליטה במס על ריבית רעיונית על פי סעיף 3(ט) לפקודה, בגין ההפרש שבין שיעור עליית המדד בתוספת 4% לבין הריבית שנקבעה להלוואה. כמו כן, על החברה להנפיק חשבונית מס ולדווח לשלטונות מע"מ על מע"מ עסקאות, בגין הכנסות מימון בשיעור שנקבע לעניין סעיף 3(ט) או בסכום הריבית בפועל, לפי הגבוה.

9.2 פטור על הפרשי הצמדה לבעלי שליטה

יחיד שהוא בעל שליטה בחברה (בעל זכויות בשיעור של 5% מהזכויות בחברה או זכות למנות מנהל) אשר נתן לחברה הלוואה, יהיה פטור ממס בגין הפרשי הצמדה שנצברו על יתרת הזכות שנתן לחברה.

בחישוב ההלוואה לא יובאו בחשבון יתרות בעל שליטה הנובעות מהיותו לקוח או ספק של החברה, במהלך העסקים הרגיל.

הפטור הותנה בתשלום מס לגבי יתרת חובה בחשבונו של בעל השליטה ובכך שתשלומים או זקיפות של הפרשי הצמדה לא נעשו לפני תום שנת המס.

9.3 הפקדות לקופות גמל לפיצויים קיצבה והשתלמות – בגין בעלי שליטה

הפקודה מגבילה את סכומי ההפקדות בקופות גמל אשר יותרו כהוצאה בחברה, בשל זכויות סוציאליות של בעלי שליטה בה.

התקרה השנתית להפקדות מוכרות בגין פיצויים וקיצבה – 9,320 ש"ח. מוצע לשקול הפרשה של הסכום הנ"ל בגין קיצבה בלבד. זאת מכיוון שתשלום מרכיב הפיצויים ישירות לבעל השליטה, בעת פרישתו מהחברה, יוכר במלואו כהוצאה

לחברה (וזאת גם אם תשלום הפיצויים יהיה מעבר לתקרה האמורה). כיוון שכך, מומלץ לעשות שימוש בתקרה האמורה על מנת להפקיד בגין קיצבה בלבד.

התקרה השנתית להפקדות מוכרות בגין קרן השתלמות- הפרשות בגובה של 4.5% ממשכורת שנתית שאינה עולה על 184,800. משמע תקרת הפקדות שנתית בסכום של 8,316 ש"ח. ניכוי ההוצאה בחברה מותנה בתשלום מקביל של בעל השליטה בשיעור של שליש לפחות (1.5%).

מוצע לשקול הפרשה של 7.5% ממשכורת שנתית של 184,800 ש"ח, זאת על אף שסכום ההפרש לא יוכר כהוצאה בחברה. הפקדה זו, שלא תוכר כהוצאה בחברה, תביא לחיוב החברה במס בשיעור של 36%, אולם, בעל השליטה יהנה מפטור ממס בגין מלוא הסכום. משמעות הדברים הינה משיכת כסף מהחברה בשיעור מס כולל של 36% (בעוד שבעת משיכת דיבידנד או משכורת יחול שיעור מס כולל של 52% או 50%, בהתאמה).

10. מפעלים מאושרים

10.1 עיתוי תחילת תקופת ההטבות - מפעל מאושר

תקופת ההטבות מתחילה בשנה הראשונה בה היתה למפעל המאושר הכנסה חייבת. מכאן, במקרה בו בשנה מסויימת נצמחו למפעל רווחים מקריים, שאינם צפויים בשנים הבאות, והמפעל טרם החל את תקופת ההטבות, מומלץ לאפס את ההכנסה החייבת על ידי חלוקת בונוסים או משכורות גבוהות. מכל מקום, מומלץ לקבל ייעוץ במידה והחברה שוקלת לדחות את מועד תחילת תקופת ההטבות.

10.2 רכישת נכסים במפעל מאושר

לעיתים קרובות רוכשת החברה נכסים נוספים למפעלה ואינה מבקשת ניטרולם או אף הרחבה עבורם. במקרים אלה יהפוך המפעל המאושר למפעל מעורב, ועל כן יש להקפיד על ביצוע פנייה במקרים המתאימים, לקבלת ניטרול, הרחבה או תוספת.

סוגיית עיתוי רכישת הנכסים דורשת תשומת לב מיוחדת מיחידים, שותפויות, אגודות שיתופיות וחברות משפחתיות שהן בעלות מפעל מאושר. נישומים כאמור יחויבו במס על הכנסותיהם ממפעל מאושר שבעלותם בשיעור של 35%. יחד עם זאת, במידה והם השקיעו בנכסים קבועים הם זכאים לשיעור מס מיוחד של 25% על חלק ההכנסה החייבת השווה לסכום שבו עודפת ההשקעה בנכסים קבועים על התמורה ממכירת נכסים קבועים. כפועל יוצא, נישומים כאמור נדרשים לשקול אפשרות לרכוש נכסים קבועים לקראת תום שנת המס ולדחות מכירת נכסים לתחילת השנה הבאה.

10.3 שיעור השקעת חוץ

חברה ששיעור השקעת החוץ בה עולה על 25% זכאית להטבות מס נוספות. שיעור השקעת חוץ בשנת מס הוא השיעור שלא היה נמוך ממנו במשך השנה. בשל התלות של היקף ההטבות בשיעור השקעת החוץ, ישנה כדאיות לביצוע הגדלת שיעור השקעת החוץ קודם לתחילתה של שנת המס מחד, ומאידך, כדאיות לביצוע הקטנת שיעור השקעת החוץ לאחר תום שנת המס. השקעה כאמור צריך שתעשה ע"י הזרמת כספים לחברה ולא בדרך של רכישת מניות קיימות ממשקיע אחר בחברה.

•

•

•

•

שיעורי המס למפעל בהשקעת חוץ נקבעים בהתאם לשיעור החזקת החוץ והם :

<u>שיעור המס</u>	<u>שיעור החזקות חוץ</u>
10%	מעל 90%
15%	90% - 74%
20%	74% - 49%
25%	פחות מ- 49%

בנוסף, חברה כאמור זוכה לשיעורי מס מועדפים במשך 10 שנים.

בדומה לחברה בהשקעה מקומית, גם בחברה בהשקעת חוץ יחול חיוב במס בידי בעלי המניות, בשיעור של 15%, בעת חלוקת ההכנסות הנ"ל כדיבידנד לבעלי המניות.

11. חיסוי מס

11.1 הפקדות בקופות גמל – שכירים ועצמאיים

שכירים

ניכוי ממס – על הכנסה ממשכורת אשר בגינה לא הופרשו סכומים לקופות גמל (לתגמולים, קיצבה או ביטוח מנהלים), ניתן להפקיד בקופות גמל לתגמולים או לקיצבה, במעמד "עצמאיים". סכומים שיופקדו כאמור יובאו תחילה בחשבון לצורך התרת ניכוי מהכנסת העובד. ניכוי כאמור יביא לחיסכון במס בהתאם לשיעור המס השולי של העובד.

הסכום אשר יובא בחשבון לצורך חישוב הניכוי יהיה סכום התשלום בפועל, אך לא יותר מ- 5% מסכום השכר שלא הופרשו בגינו סכומים לקופת גמל ע"י המעביד, וזאת עד לתקרה שנתית כוללת של 111,600 (לגבי מי שמלאו לו 50 שנים ישתנה השיעור מ- 5% ל- 7.5%).

בכל מקרה, סכום ההפקדה המרבי לעניין קבלת הניכוי לא יעלה על 5,580 ש"ח.

עצמאיים

עצמאי שיפקיד סכומים בקופת גמל לתגמולים יזכה לניכוי בגין הסכומים ששילם, אך לא יותר מ- 7% מהכנסה שעד 111,600 (סכום הפקדה מרבי של 7,812 ש"ח).

אם התשלומים הם בעד קיצבה בלבד, ובמידה ותשלומים אלו עלו על 12% מהכנסתו של העצמאי (עד לתקרה של 111,600 ש"ח), יהנה העצמאי מניכוי נוסף עד ל- 4% לפיכך, סכום ההפקדה המרבי לעצמאי הינו 12,276 ש"ח.

שכירים ועצמאיים

בגין תשלומים לקופת גמל או לביטוח חיים, ניתן לקבל זיכוי ממס בשיעור של 25% מסכומי ההפקדה שאינם עולים על 5% מהכנסת המפקיד, עד לתקרה של 111,600 ש"ח (סכום הפקדה מרבי של 5,580 ש"ח).

במידה ומדובר בהפקדה לפנסיה מקיפה, הזיכוי יהיה בשיעור של 35% מסכום

ההפקדות הנ"ל.

הזיכוי ממס יותר לגבי תשלומים שלא הותרו בניכוי ממס, כמפורט לעיל.

11.2 תרומות למוסדות ציבור – זיכוי ממס

ניתן לקבל זיכוי ממס בשיעור של 35% מסכום התרומות, ששולמו בשנת המס למוסדות ציבור שהוכרו לעניין זה.

להלן הסכומים העדכניים לשנת 2001:

סכום מזערי לתרומות - 340 ₪.

התקרה לזיכוי - 2,000,000 ₪ או 30% מההכנסה החייבת, לפי הנמוך.

קיימות מגבלות נוספות לקבלת הזיכוי בגין תרומות, במידה והתורם השתתף בשנת המס, במימון מחקר ופיתוח שמבצע אדם אחר.

ניתן להעביר תרומות עודפות, בסכום העולה על התקרה לזיכוי, לשנים הבאות. בגין התרומות העודפות ניתן יהיה לקבל זיכוי ממס בכל אחת משלוש השנים הבאות, בזו אחר זו.

קבלת הזיכוי ממס, בשנות המס אליהן יועברו התרומות העודפות, תעשה בכפוף ל"תקרת הזיכוי" שתקבע לאותן שנים.

11.3 מחקר ופיתוח

השתתפות בהוצאות מחקר ופיתוח של אחר עשויה להיות מוכרת כהוצאה בתנאים מסוימים ובמגבלות מסוימות לפי הוראות סעיף 20א לפקודה. כן עשויה להיות מוכרת ההוצאה בידי מבצע המחקר או בעליו של המפעל המזמין.

לאור התנאים בסעיף 20א הנ"ל, לפני מתן הלוואות לחברות מחקר ופיתוח מומלץ לשקול כדאיות השתתפות במחקר כנגד תמלוגים עתידיים.

11.4 השקעה בחיפושי נפט

תקנות מס הכנסה מאפשרות למשקיע בחיפושי נפט אם בהשקעה ישירה בשותפות ואם בדרך של רכישת יחידות השתתפות נסחרות בבורסה לתבוע השקעתו כהוצאה בשנת המס.

סכום ההוצאה שתותר למי שרכש יחידות השתתפות הנסחרות בבורסה יהיה על פי דו"ח של השותף המנהל ולא יותר מהסכום ששילם הרוכש.

מכירת יחידות השתתפות בבורסה למי שתבע ניכוי בשנת המס הקודמת לא יהיו פטורות ממס רווח הון. כמו כן, לא תחולנה הוראות חוק התיאומים על מכירת יחידות כאמור. לאור זאת, ההשקעה עשויה להיות כדאית במיוחד לנישום שיש בידו הפסדי הון בלתי מנוצלים.

ניתן לתכנן השקעה זו בהסתמך על תחשיבים משוערים שמפרסמות השותפויות עוד לפני תום שנת המס בקשר לסכום שיותר לניכוי למשקיעיהן.

11.5 סרטים

הוצאות מסוימות המושקעות בסרטים, אם בדרך של השקעה בשותפות ואם בדרך של רכישת יחידות השתתפות נסחרות בבורסה ניתנות לניכוי לצורכי מס.

ההוצאות יוכרו על פי דוח השותף המנהל את השותפות המשקפות את הוצאות ההפקה בפועל ולא דווקא את סכום העלות למשתתף, אלא אם סכום זה נמוך מהוצאות ההפקה.

מי שרכש יחידות נסחרות בבורסה ודרש הוצאות כפי שהותר, לא יהיה פטור ממס רווח הון בעת מכירת היחידות בבורסה בעתיד. לאור זאת, ההשקעה עשויה להיות כדאית במיוחד לנישום שיש בידו הפסדי הון בלתי מנוצלים. כמו כן, לא תחולנה הוראות חוק התיאומים על מכירת יחידות כאמור.

12. נושאים הדורשים הודעה לפקיד השומה

12.1 ספירות מלאי

יש להיערך לספירות מלאי ביום 31 בדצמבר 2001. מותרת סטיה בספירה של עד חודש ימים לפני או אחרי המועד, אולם אם הסטיה הינה מעבר ל- 10 ימים, יש להודיע על כך מראש ובכתב לפקיד השומה.

בכל מקרה של סטיה יש להיערך לתאום כמותי של תנועת המלאי בין מועד הספירה ליום 31 בדצמבר 2001.

ניתן לבצע ספירת מלאי בתאריכים שונים במשך כל שנת המס, בתנאי שכל פריט נספר לפחות אחת לשנה ומנוהלת מערכת ספרי מלאי תמידי שתצביע על כמות המלאי בכל עת. המעונן בנוהל זה צריך להודיע על כך לפקיד השומה לפני תחילת שנת המס.

12.2 תקנות דולריות וחוק תיאומים דולרי

על המנהל ספרים בדולרים או מי שאינו מנהל ספרים בדולרים באופן מלא אלא חלקי, לשקול כניסה לתקנות הדולריות או יציאה מהן במקום חוק התיאומים.

בין יתר השיקולים, בבחירת השימוש בתקנות הדולריות, יש להתחשב במבנה ההון של הפירמה ובמגמת השינוי ביחס שבין שיעור עליית מדד המחירים לצרכן לבין שיעור השינוי בשער החליפין של הדולר.

לחילופין, ניתנה האפשרות לתאגידים מסוימים ליישם את חוק התיאומים כאשר במקום להשתמש בשיעור עליית המדד, להשתמש בשיעור עליית הדולר ("שטיינברג דולרי").

קיימים מספר הבדלים בהפעלת "שטיינברג דולרי" לעומת "שטיינברג מדדי" והעיקרים שביניהם הינם שתשלומי המס מהווים שינוי שלילי אך מתקבלים בתום השנה כשהם צמודים, וכן לא חלה מגבלת 70% על הניכוי בשל אינפלציה.

הודעה לגבי הבחירה של תחולת התקנות או "שטיינברג דולרי" תינתן לפקיד השומה עד 30 בינואר 2001.

הבוחר בהחלת התקנות או "שטיינברג דולרי" אינו יכול לחזור בו במשך שלוש שנים. בתקופה זו אין צורך להודיע על בחירתו המחודשת בכל שנה. עם תום שלוש השנים יש לחדש הודעה לכל שנה נוספת.

12.3 הודעה על פי סעיף 101

נישום המחזיק במניות של חברה שנרשמו למסחר בבורסה בשנת 2001 ובחר שלא לשלם את המס ביום הרישום, חייב להודיע עם הגשת הדוח השנתי על הכנסותיו, שהינו הדוח הראשון לאחר ההנפקה, כי הוא בחר שלא לשלם את המס ליום הרישום וכי הוא מבקש לדחות את חבות המס עד ליום מכירת המניות בפועל.

האמור לעיל אינו חל על נישום שחלות עליו הוראות חלק ב' לחוק התיאומים. על נישום כזה יחול המס בעת מכירת המניות ולא בעת רישומן. סעיף 101 חל רק על מניות הנסחרות בבורסה בתל-אביב.

לגבי מניות שהונפקו בבורסה בחו"ל והוחזקו בידי יחיד נקבע כי עליית הערך עד יום ההנפקה תחויב במס בהתאם לשיעור המס השולי של הנישום (50%). מנגד, עליית הערך מיום ההנפקה תזכה לשיעור מס מועדף החל על ניירות ערך זרים המוחזקים בידי יחיד. קרי, שיעור מס של 35%.

בנוגע למיסוי ניירות ערך זרים, אשר הונפקו לעובדים במסגרת הוראות סעיף 102 לפקודה, עמדת שלטונות המס הינה כי עובדי החברה אינם זכאים ליהנות משיעור המס המופחת של 35%, כך שבעת מכירת ני"ע הזר יש לראות את ההכנסה הנובעת ממנו משום הכנסת שכר עבודה החייבת בשיעור מס מלא (50%). אולם, בשל מחלוקות בנושא זה ניתן בדרי"כ להגיע לפשרה עם שלטונות המס לפיה ישולם מס ממוצע של 42.5% בלבד, וזאת בכפוף למגבלות שונות ותוך התייחסות למועד רישומה של החברה בבורסה בחו"ל.

12.4 הודעה על תחולת חוק התיאומים על חברה

סעיף 27(ג) לחוק התיאומים קובע על אלו נישומים לא יחולו הוראות חוק התיאומים.

תנאי מקדמי לאי החלת החוק הינו אי תביעת הוצאות מימון בשנת המס. בנוסף, יש

לעמוד בתנאים המפורטים להלן:

1. נישום אשר אין לו הכנסה מעסק ושלא היו בידו ניירות ערך.
2. חברת מעטים החייבת לנהל פנקסים חשבונאיים לפי תוספת ה' להוראות ניהול ספרים ושלא היו בידה ניירות ערך.
3. יחיד או שותפות שכל שותפיה הם יחידים ובלבד שאינם חייבים לנהל את פנקסיהם לפי השיטה הכפולה.
4. חברה שכל בעלי מניותיה הם יחידים ואין לה הכנסה מעסק.

נישומים העומדים בתנאים דלעיל, ומעוניינים בכל זאת שהוראות חוק התיאומים יחולו עליהם, נדרשים להודיע על כך לפקיד השומה עם הגשת הדו"ח השנתי.

בתאריך 6 בנובמבר 2001 תוקן חוק התיאומים (תיקון מס' 14). התיקון מתייחס לסעיף 32 לחוק התיאומים, ולפיו הוסמך שר האוצר לקבוע בצו, לגבי שנת מס פלונית, במהלך שנת המס או עד ה- 28 בפברואר שלאחריה, כי אם שיעור עליית המדד בה לא יעלה או לא עלה, לפי העניין, על 3%, לא יחולו לגביה הוראות חוק התיאומים, כולן או מקצתן, כפי שיקבע, או שיראו את שיעור עליית המדד באותה שנת מס כ- 0%, וכן את התיאומים הנדרשים בשל קביעה כאמור.

ככל הידוע, שר האוצר טרם השתמש בסמכותו וטרם נקבעו תקנות בנדון (כאמור לעיל, המועד האחרון להתקנת הצו לגבי שנת המס 2001 הנו 28 בפברואר 2002).

כאמור בתיקון, ניתנה לשר הסמכות לקבוע כי לא יחולו הוראות החוק כולן או מקצתן, או לקבוע כי יראו את שיעור עליית המדד באותה שנת מס כ- 0%. קיימים הבדלים בין אי תחולת סעיפי החוק כולם או מקצתם, לבין הקביעה כי יראו את שיעור עליית המדד השנתי כאפס וזאת בין השאר בכל הנוגע לניכוי בשל פחת, מיסוי ניירות ערך, "תיאום דולרי", הפעלת סעיפי החוק בשנים הבאות ועוד.

בהוראת ביצוע 18/2001 הדנה ביישום הוראות החוק בשנת 2000, שבה שעור עליית המדד השנתי היה 0%, נקבעו ההתאמות הדרושות ליישום הוראות החוק במקרה שכזה כשהמשמעות העיקרית של יישום הוראות הביצוע הייתה אי הפעלת סעיף 7

לחוק קרי, לא חושב ניכוי או תוספת בשל אינפלציה.

12.5 הודעת נאמן לפי סעיף 102 לפקודה

בכל שנת מס חייב כל נאמן לפי סעיף 102 לפקודה לדווח למס הכנסה תוך 30 יום מתחילת שנת המס על:

- (1) יתרת המניות של כל עובד לתחילת שנת המס הקודמת.
- (2) פעולות שנעשו במניות במהלך השנה הקודמת.
- (3) מניות הטבה שהוקצו מכוח המניות.
- (4) יתרת המניות של כל עובד ביום האחרון של שנת המס הקודמת.
- (5) דיבידנד שחולק מכוח המניות.
- (6) מניות שחל לגביהן חיוב במס לפי סעיף 102(ג) לפקודה, סכום התמורה בשלהן וסכום המס שהועבר על ידי הנאמן או שהומצא לנאמן אישור על תשלומו.

12.6 הודעה על הגשת דוחות מאוחדים

לפי הוראות חוק לעידוד התעשייה (מיסים), ניתן להגיש במאוחד דוחות מס של :

- (1) חברה תעשייתית, יחד עם חברות תעשייתיות בהן היא שולטת, כאשר כל החברות הן "בני קו ייצור אחד".
- (2) חברה שאינה חברה תעשייתית, יחד עם חברות תעשייתיות בהן היא שולטת.

החוק דורש עמידה בתנאים נוספים בהם יש לעמוד. היתרון העיקרי בהגשת דוח מאוחד לצרכי מס הינו האפשרות לבצע קיזוז רווחים והפסדים בין החברות לגביהן מוגש דוח מאוחד.

חברות המבקשות להגיש דוח מאוחד משנת מס מסוימת צריכות להודיע לפקיד השומה, בכתב, תוך שנת המס לגביה מוגש הדוח, על כוונתן לעשות כך.

12.7 הודעה על מיזוג לפי סעיף 103 לפקודה

פניה לקבלת אישור מראש מאת נציב מס הכנסה לתוכנית המיזוג (אישור מאת הנציב הינו רשות ולא חובה) מותנית בהגשת בקשה להצעת מיזוג לרשם החברות או בהגשת בקשה לבית המשפט, לקבלת "צו מיזוג" או לאישור המיזוג בידי בית המשפט.

על הנציב להודיע על החלטתו תוך 90 יום מיום שהגיעה אליו הבקשה. הנציב רשאי להאריך תקופה זו ל-180 יום מטעמים שיירשמו.

לאחר המיזוג יש להגיש לפקיד השומה דוחות ובהם פרטים על המיזוג תוך 30 יום מיום מתן "צו המיזוג" או ממועד המיזוג לפי המאוחר, או תוך 60 יום אם ניתן לכך אישור מראש על ידי פקיד השומה.

12.8 הודעה על העברת נכסים לפי סעיף 104 לפקודה

בעת העברת נכסים לפי סעיפי 104 לפקודה, על מעביר הנכס להודיע על ההעברה לפקיד השומה תוך 30 יום ממועד ההעברה, ולצרף דוחות ופרטים כפי שנקבע בתקנות.

העברת נכסים שהיא העברת מניות שבידי חברה לחברת האם שלה ללא תמורה (סעיף 104ג' לפקודה), מותנית בקבלת אישור הנציב לפני ההעברה. כמו כן, יש לדאוג קודם לכן לקבלת צו מבית המשפט להפחתת ההון, במידת הצורך.

העברת נכס בין חברות אחיות (סעיף 104ב' לפקודה) מותנית בקבלת אישור מראש מהנציב ובקיום תנאים נוספים.

מכירת מניות בדרך של החלפת מניות (סעיף 104ח' לפקודה) מחייבת הגשת בקשה לנציב, 30 ימים לפחות לפני מועד החלפת המניות, ולקבל את אישורו.

מומלץ לבחון רה-ארגון הכרוך בהעברת נכסים עד לתום שנת המס (31.12.2001). עיתוי העברת הנכסים תוך ישום ההוראות המצוינות לעיל רלבנטי לענין הגבלת

המועדים הנגזרת מהוראות הסעיפים המצוינים לעיל.

12.9 הודעה על פיצול לפי סעיף 105 לפקודה

פיצול שמועדו מתוכנן לתום שנת המס 2001 (וכן לתום שנת המס של אחת מהשנים הבאות) מותנה בהגשת הבקשה לנציב מס הכנסה לאישור תוכנית הפיצול, לפני מועד הפיצול.

החלטת הנציב תינתן בתקופה כמוסבר לעיל לגבי מיזוג.

לאחר הפיצול יש להגיש לפקיד השומה דוחות ובהם פרטים על הפיצול כאמור לעיל לגבי מיזוג.

12.10 בקשה להיחשב כחברה משפחתית

נישום המעוניין שיראו בחברה שבבעלותו כחברה משפחתית צריך להודיע על כך לפקיד השומה עד 30.11.2001.

13. הלוואות לעובדים, ספקים ובעלי שליטה – סעיף 3(ט)

סעיף 3(ט) לפקודה קובע כי אדם שקיבל הלוואה ללא ריבית או בריבית נמוכה משיעור שנקבע מדד + 4% יראו את ההפרש כדלקמן:

- לגבי הלוואה שניתנה בקשר ליחסי עובד-מעביד - כהכנסת עבודה.
- לגבי הלוואה מלקוח - כהכנסה לפי סעיף 12(1), זולת אם הוכיח שההלוואה ניתנה ללא קשר לשירותים שסיפק ללקוח.
- לגבי הלוואה שקיבל בעל שליטה או קרובו מחברה שבשליטתו - כהכנסה לפי סעיף 2(4).

14. מס על הלוואות בריבית נמוכה - סעיף 3(י)

סעיף 3(י) לפקודה קובע כי אדם שהוראות פרק ב' לחוק התיאומים חל עליו, או שהוא חייב בניהול פנקסים לפי שיטת החשבונאות הכפולה, ואשר נתן הלוואה ללא ריבית, או בריבית נמוכה מזו שקבע שר האוצר, יהיה חייב במס בשיעור של 40% מהפרש הריבית.

הריבית המינימלית לנתינת הלוואה, ללא חיוב ב - 3(י), יהיה שיעור עליית המדד + 4%.

עם זאת, במידה וההלוואה ניתנה לנישום שהוראות פרק ב' לחוק התיאומים חלות בקביעת הכנסתו, החיוב יהיה לפי שיעור עליית המדד.

במידה וההלוואה תיחשב לנכס קבוע (היוצר תוספת בשל אינפלציה, או שמקטין ניכוי בשל אינפלציה), הרי שלא יחולו על הלוואה זו הוראות סעיף 3(י) (כמו כן, נציין כי על הלוואה כאמור לא יחולו גם הוראות סעיף 3(ט) לפקודה).

•

•

•

•